

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני י"א תמוז תשפ"א | דף היומי בבלי: יומא עא | דף הכולל: יומא מט.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן תרי"ג עד סעיף ה'.
מוסר: שם עולם - ובאמת דבר פשוט הוא' עד 'וכן בעניני הציצית'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק ו' והנה שלמה שנה' עד פרק ט'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

הקדוש רבי אלחנן הי"ד צעד כשראשו מורכן ופניו לזהותו – תיאור מרטיט של עד ראה | עסקת המיליונים
שכמעט ירדה לטמיון בגלל צלצול טלפון | ה'משכך' של יהודי תימן שהתעופף לשמים | 2172

הסיפור היומי

ניגש רבי יוסף פרבר זצ"ל לקברניט ואמר לו: "אסור לי
לרדת עכשיו, אתן לך מאה דולר (הזן עתק באותם ימים) אם
תחכה ארבע שעות עד מוצ"ש". אך הקברניט סירב. ר' יוסף
העלה את המחיר עוד ועוד, אולם הלה המשיך בסירובו...

הסכים למסור את כל הוננו כדי לא לעבור על איסור דרבנן, וזכה לנס מיוחד

לצרכיו, רק אכל לחם וסרדינים, כי הוא רצה לשמור את
המשכורת שלו בשביל הדירה שהוא קיווה להשיג בעזרתה,
עבור משפחתו.

באותם ימים נסעו עם אוניות, ובת"א עוד לא היה נמל.
בשובו חזרה הוא הגיע לנמל יפו עם האוניה, והיה זה בשבת
בצהריים. והרי יש איסור מדרבנן לרדת מהאוניה בשבת, משום
שאסור לצאת מחוץ לתחום - ניגש אפוא רבי יוסף פרבר זצ"ל
לרב החובל ואמר לו: אני אתן לך מאה דולר (זה היה המון
כסף בזמנם) אם תחכה ארבע שעות עד מוצ"ש, כי אני לא יכול
לרדת עכשיו.

אמר לו רב החובל: מה אתה מדבר שטויות! אני צריך
להמשיך את הנסיעה לסוריה. אמר לו הראש ישיבה: אני אתן
לך מאתיים דולר! וכך העלה את המחיר עוד ועוד, עד שהציע
לרב החובל את כל הכסף שהרוויח בשביל הדירה, כדי לא
לעבור על איסור דרבנן. אבל עם כל זאת רב החובל סירב.
אבל הקב"ה הרי הוא בעל הרחמים, מה עשה הבורא כל

סיפר הגאון רבי משה טורק זצ"ל:

כאשר הגעתי לארץ ישראל בניסים גדולים הייתי כבן
עשרים, והלכתי ללמוד בישיבת 'היכל התלמוד'. הראש ישיבה
היה הגאון ר' חיים זאב פינקל צוק"ל, בנו של רבי אליעזר
יהודה פינקל צוק"ל ונכדו של הסבא מסלבודקה רבי נתן צבי
פינקל צוק"ל.

היו אז זמנים מאד קשים, בני עשירים שבאו לבד בלי
ההורים לארץ ישראל לא היה להם איפה לישון, וראיתי
בחורים כאלו שישנו בתל אביב בשד' רוטשילד על ספסלים.
לא היה להם כסף איפה לישון. אני למדתי בישיבה וממילא
היה לי איפה להיות.

הגאון ר' יוסף פרבר זצ"ל מראשי הישיבה נסע לאמריקה
בשליחות הישיבה, והמשכורת שלו על אותה נסיעה היתה,
שיוכל לשכור או לקנות - אינני יודע - איזו דירה קטנה בסוף
רחוב יהודה הלוי. זה כבר כמעט על יד יפו.

סיפרו שבאמריקה הוא לא הוציא שום פרוטה מיותרת

ר' יוסף פרבר זצוק"ל ירד עם הכסף שלו, וב"ה לא עבר על איסור דרבנן.

(הרב פנחס זרביב, מכון 'למעשה', מגילון 'זכרו תורת משה עבדי' קורח תשפ"א)

עולמים? פרצה שביתה בין הפועלים, המלחים הגוים. הם ביקשו מרב החובל תוספת למשכורת, והוא היה עקשן ולא רצה לשלם, הם התקוטטו ביניהם עד שהגיע מוצ"ש, והגאון

יהלומים מגדולי ישראל

**כשראה אותו הרבי יושב בכסא הגלגלים,
נתן לו שלום, ובפנים צוהלות אמר לו:
בשביל פורים זו תחפושת טובה, אבל
אחרי פורים אתה הולך על רגליך...**

כוחה של ברכה מצדיק וסגולתה של אמונת חכמים

דינה כטריפה שאינה יכולה לחיות או היא כשרה, ולאחר משא ומתן מייגע שנמשך כל הלילה, הגיע הרבי למסקנה שהבהמה כשרה. לא עבר שבוע ור' בערל השתחרר מבית חולים כשהוא מרותק לכסא גלגלים.

עברו עוד כמה שבועות, הגיע יום הפורים, ור' בערל התעקש שיביאו אותו אל הרבי לטיש של סעודת פורים. ביום זה יש כח מיוחד לפעול ישועות, בבחינת כל הפושט יד נותנים לו. ואכן בני המשפחה לקחו אותו עם כסא הגלגלים והביאו אותו לטיש, שם קרבו אותו סמוך לרבי זצוק"ל.

כשראה אותו הרבי הסתובב אליו ונתן לו שלום, ובפנים צוהלות אמר לו: "אויף פורים איז דאס גוט פארשטעלט. נאך פורים זאלסטו גיין אויף דיין אייגיגע פיס" - [לפורים זו תחפושת טובה, אבל אחרי פורים אתה הולך על רגליך]...

למחרת בבוקר קם ר' בערל מהמיטה, ומתוך אמונת צדיקים תמימה ניסה לדרוך על רגליו, אך מכיון שרגליו לא היו רגילות לכך הוא נפל מיד. הוא המתין כשעה והחליט שהוא מנסה שוב את כוחו. "הרי הרבי ציוה שאחרי פורים אלך על רגלי", שינן לעצמו שוב ושוב. ואכן הוא הצליח מעט לעמוד על רגליו כשהוא נתמך בידי על השידה. וכך הוא עשה זאת במשך היום שוב ושוב, עד שלבסוף הוא הצליח ללכת לבד כמעט בלי תמיכה בזכות הצדיק. זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

(גיליון 'מתיקות הדף היומי')

ביום שבת קודש שעעל"ט חל יומא דהילולא של כ"ק מרן הרבי הקדוש בעל השפע חיים מצאנז זצוק"ל. נספר סיפור מרטיט אותו מספר הרה"ח ר' יששכר דב רוזנברג שליט"א בספרו החשוב "עולם חסד יבנה".

בשנת תשל"ו, בהיותו בחור, נפל פעם ר' יששכר דב לפיר של מעלית בעומק של כשבעה מטרים. מיד הבהילו אותו לבית חולים, שם שלחו אותו לצילומים וגילו שיש לו שבר חמור בשדרה. מפאת חומרת המצב טענו הרופאים שעליו להיות קשור למיטה למשך כשנה (!) ואח"כ לעבור ניתוח ברגליים, ואחרי הכל הוא ישאר לא עלינו נכה לכל החיים.

המשפחה המודאגת התקשרה מיד למרן הרבי השפע חיים זצוק"ל, והרבי השיב להם שהצילום כנראה אינו מוצלח... "תעבירו אותו על אחריותי לבית חולים פלוני, שם ישנם מומחים מיוחדים לפרקים, ושם יצלמו אותו שוב", אמר להם הרבי זצוק"ל.

מששמעו הרופאים את הרעיון ניסו מיד להניא את לב המשפחה, כשהם טוענים שכל תנועה קלה בעמוד השדרה עלולה לשתק אותו לגמרי, אולם מכיון שהרבי אמר שזה על אחריותו, לא נבהלה המשפחה מאיומי הרופאים. ר' בערל חתם על הצהרה שהוא יוצא על דעת עצמו, והמשפחה העבירה אותו לבית חולים האחר. שם שלחו אותו לצילום מחדש, ולבסוף טענו שאין זה שבר כלל, אלא החוליה זזה ממקומה...

בינתיים ירד הרבי זי"ע וטבל במקוה, ומיד לאחר מכן התיישב בחדרו עם ערימת ספרים לברר מה דין פגיעה כזו בבהמה, האם

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

"זכורני, שנלוויתי עמו פעם על אוטובוס, ובלונדון חל איסור לעמוד בנסיעה. אך רבי אלחנן שחשש משעטנו, לא אבה להתיישב. וכך עמד כמה דקות עד שנהג האוטובוס הבחין בו, והחל לגעור בו שיתיישב..."

שיחה נדירה ומיוחדת, עם מרן עמוד ההוראה הגר"מ שטרנבוך שליט"א ראב"ד העדה החרדית בירושלים
על מרן הגאון הקדוש רבי אלחנן וסרמן הי"ד - שמונים שנה לעקידתו על מזבח קידוש ה' - י"א תמוז תש"א-תשפ"א

הרב יעקב היילר

"א קפיטן לאזט נישט האפ זיין שיף ביי א שעת סכנה" - רב
חובל אינו עוזב את ספינתו בשעת סכנה. - - -
הימים - שלהי שנת תרצ"ט האיומה. עננים עבים עושים את
דרכם בריצה אל עבר יהדות אירופה, הצורר הנאצי ימ"ש שר"י
עלה זה עתה לשלטון, והאידיאל האנטישמי החל לנשוב בחלל
האוויר. רוח המלחמה הורגשה היטב בכל פינה.

מרן הגאון הקדוש רבי אלחנן וסרמן זצוק"ל זצוק"ל הי"ד
מגדולי וענקי מעתיקי השמועה ומרביצי התורה הגדולים בדורו
ובדורות הבאים אחריו, שהה באותם ימים בלונדון, לטובת
ישיבתו הרמה הנודעת והמעטירה "אוהל תורה" שבברנוביץ'. עם
סיומם של המגביות החליט הגאון הקדוש רבי אלחנן הי"ד לשום
את פעמיו בחזרה למעונו ולקהל עדתו בפולין. בכאב בלתי עצור
ליווהו אלפי בניה הנרגשים של לונדון, אל עבר תחנת הרכבת
המיועדת לחזירו לגיא ההפיכה.

בדמעות רותחות ובלב קרוע ניסו מקורביו לחזור בפעם
האחרונה על הבקשה, עליה הם חוזרים מידי כמה ימים בחודשים
האחרונים: "אולי בכל זאת, ישאר מעלת כב' ראש הישיבה באנגליה
תקופת מה, עד יעבור זעם והרוחות ירגעו". התקווה אפפה את לב
כולם, שאולי עכשיו, ברגעים האחרונים, יחליט הגה"ק רבי אלחנן
להציל את רוחו ולהישאר עימם, רחוק ממשפחתו ובאנשי שלומו,
אך כשרוחו עמו.

אך רבינו הגאון והקדוש בשלו, אחת דיבר וממנו לא ישוב.
בנימה הקבועה הוא השיב: "א קפיטן לאזט נישט האפ זיין שיף...".
לדאבון לבה של היהדות העולמית, 'רב החובל' הקדוש והטהור
אכן לא עזב את ספינתו. יחד עם שלש מאות מבני הישיבה וקהל
עדתו, הובא מרן הגה"ק רבי אלחנן זצוק"ל הי"ד לפורט השביעי,
שם נעקד ונרצח על קידוש השם במעלות קדושים וטהורים. ארץ
אל תכסי דמם.

סיפור מרטיט זה, נוהג מרן עמוד ההוראה הגאון רבי משה
שטרנבוך שליט"א לתאר בהתרגשות כל אימת שבא לו לדבר על
מרן הגה"ק רבי אלחנן הי"ד. עיניו ראו ולא זר בזמן שהותו עם
רבי אלחנן בלונדון. דבריו הללו על 'רב החובל' - חוזר מרן הגר"מ
שליט"א שוב ושוב, צרובים בחדרות לבי ולעולם לא יסורו ממני.
בסיפור זה, אף פתח מרן עמוד ההוראה שליט"א את דבריו

לגליון 'המבשר-תורני' על מרן הגה"ק רבי אלחנן הי"ד, אותו זכה
להכיר מקרוב ולשאוב מבארו הק' והזך, בזמנים בהם התאכסן
בבית הורי מרן שליט"א, במסעותיו התדירות, כמעט מידי שנה,
אל גלות אנגליה לטובת ישיבתו הק' והמעטירה שבברנוביץ'
בליטא. באשר ידע, כי בבית גדול זה יוכל לסמוך בלב רגוע על
כשרות המאכלים ועל התנהלות הבית על פי התורה.

הוא דבר שיש בו ממש!

"משהגיע לאוזנינו השמועה על בואו של רבי אלחנן ללונדון"
- מתאר לנו מרן הגר"מ שליט"א בשיחתו הנדירה והיחודית, "היה
ביתנו לובש חג. אבא זצ"ל היה תולה מודעה על חנותו הצנועה,
המבשרת על כך שבתקופה הקרובה החנות סגורה. חדרו הקבוע
של הגה"ק רבי אלחנן בבית היה זוכה לניקוי מיטבי, וההתרגשות
גאתה".

"זכורני היטב, כי במשך כל זמן שהותו של רבי אלחנן בלונדון,
היה אאמור"ר זצ"ל מלווהו לכל מקום אשר פנה. האנגלית לא
היתה מובנת ומודברת על שפתו הטהורה כלל, על כן נצרך היה
ל'מתורגמן' ומלווה קבוע לכל פגישותיו עם נדיבי עם. אאמור"ר,
זצ"ל מילא את התפקיד בשמחה ובהתרגשות לכבודו הרם של
האי גאון וצדיק נשגב מענקי התורה שבדור".

הקשר של רבי אלחנן עם המשפחה - אנו שואלים את מרן
שליט"א, התרופפה מעט אחר פטירת האב?
"ההיפך הוא הנכון!

"אמנם כן, לאחר פטירתו של אבי זצ"ל, לא חפץ יותר רבי
אלחנן להטריח את אימי האלמנה ע"ה, ולכך התאכסן מיני אז
באכסניה אחרת - בביתו של אחד ממקורביו בלונדון. אך את
חסדה הראשון של משפחתינו, הוא מעולם לא שכח. "עם פטירת
אבינו זצ"ל לעולמו, שלח רבי אלחנן מכתב תנחומין מלא רגש,
בתוכה אף הזכיר בפרוטרוט את שמות כל בני המשפחה מתוך
זכרונו.

"היה זה חוויה רוחנית מדהימה שנחקקה היטב בעצמותי
עד עצם היום הזה ואינה סרה מאתי לנצח. בכל ביקור בלונדון,
היתה משפחתינו זוכה לביקור מיוחד של רבי אלחנן. ועם פקדו
את מעונינו, היה מנצל את ההזדמנות לקרב אותנו - היתומים
הקטנים, ולחזק את לבם בטללי נוחם ואמונה.

"הרגשנו כלפיו כבנים אל אב. ואכן, הרעיף עלינו גאון הדור מרן הגה"ק רבי אלחנן הי"ד אהבה ורחמנות - כרחם אב על בנים! באותם ימים נרקם קשר תורני מופלא בין מרן רבי אלחנן הי"ד לבין מרן הגר"מ שיבדלחט"א, שהיה מלווהו בכל יום לבית המדרש, ורבי אלחנן היה מטה את אוזנו לנער הצעיר שעדין לגדולות, ומשוחח איתו בדברי תורה, ואף התבטא עליו פעם: "הוא דבר שיש בו ממש!".

מה תועלת יש בברכה?

אנקדוטה מעניינת מספר לנו מרן שליט"א בשיחתו היחודית והנדירה, על התוקף שראה הגה"ק רבי אלחנן זצוק"ל בדבריה של אמו האלמנה ע"ה:

"מנהג קבוע היה לו, שלא לברך בשום פנים להצלחה בתורה ובעבודת ה'. כשהיו מבקשים ומתחננים לברכתו, היה נוהג להשיב: "אם תעמול ותטרח בתפילה ובעבודה, ממילא תזכה לתורה ויראת שמים, ואם לאו, מה תועלת יש בברכה?".

דברים אלו היה אומר בשמו של רבו הגדול מרנא החפץ חיים זיע"א, שאף הוא היה נמנע מלברך על רוחניות, והיה נוהג לומר, שכאשר עושים כפי היכולת, אזי הקב"ה בעצמו מברך, וכשאינן עובדים את ה' כראוי, אין הברכה מועלת כלום. אך מספר מרן שליט"א, שהוא ואחיו זכו להתברך באופן נדיר מפיו של רבי אלחנן, היתה זאת אמו שדרשה שיברך את בניה שיהיו בני תורה, ואת בנותיה שיגדלו כ'בנות תורה' - כלשונה. אך רבי אלחנן זצוק"ל הי"ד כהרגלו מיאן לברך, ואף הטעים להרגיע את רוחו, שלפעמים הברכה יכולה לגרוע, אם סומכים על הברכה וחושבים שבזה די לצמוח לאדם גדול, ולכן אין משקיעים כוחות לבד.

"אלא שהאלמנה סירבה לקבל את דבריו, והכריזה: "כיון שאלמנה אני, בכוחי 'לאלף' את הרב לברך את בני ובנותי...". הגה"ק רבי אלחנן קיבל את דבריה, חרג ממנהגו הקבוע והאיתן והרעיף את ברכתיו על כל אחד ואחד מבני המשפה, בפרטות ובאריכות.

"בכלל", מוסיף לנו מרן הגר"מ שליט"א בנועם דברותיו הנעימים: "לא אחת ראיתי אצל רבי אלחנן הי"ד שכאשר נזדמן לו יתום או אלמנה, היה נזהר וחושש מאד שמא בדבריו יגרום להם צער לרגע ויעבור בזה ח"ו בלאו דאורייתא של "כל אלמנה ויתום לא תענון".

עד כמה חובת ההשתדלות לפרנסה

מרן הראב"ד שליט"א ממשיך לדלות מזכרונותיו על הנהגת בית המשפחה בידי רבי אלחנן, לאחר פטירת אביו רבי אשר זצ"ל: "אוסף ואספר לכם: למען חינוך בניה לתורה ויר"ש, היתה אמי האלמנה ע"ה מוסרת את נפשה בעבודות שונות, כדי להביא טרף לבית, ובכדי לשלם את שכר לימוד הילדים, שיוכלו לשקוד על תלמודם בהשקט ורוגע, עם מיטב המלמדים והמחנכים. "אך אמי ע"ה, בצדקותה הגדולה ובמידת בטחונה בקב"ה, היה לבה נוקפה

תדיר שמא ואולי עוברת היא על חובת ההשתדלות הנצרכת. הרי פרנסה מן השמים - היתה חוזרת באוזנינו לא אחת, ומה מועיל להתאמץ יותר אם בראש השנה הוקצה פרנסה פחותה יותר. "ואכן, באחד מביקוריו של רבי אלחנן בביתנו, פרשה אמי הצדקנית ע"ה את מועקתה ושאלתה בפני גדול הדור: האם מוטלת עליה חובה להתאמץ יותר ויותר למען רוחניות בנה, או שמא עדיף שתעצור ממלאכתה ותשליך יאבה על אבי היתומים במרומים שיעניק לה מידו המאה והפתוחה.

"רבי אלחנן זצוק"ל, התייחס לשאלה זו בכובד ראש רב, התעטף בשתיקה רגעים מספר והתעמק במחשבתו הטהורה, ולבסוף השיב לה בדברים יסודיים במהות מידת הביטחון ובמידת חובת ההשתדלות לפרנסה, וכך אמר:

"קשה מאוד להכליל ולקבוע מסמרים מה וכמה היא ההשתדלות הראויה והנדרשת, והיכן עובר הגבול הדק לכדי חסרון בביטחון ח"ו. אך זאת אוכל לומר לך, ששני סוגי השתדלות ישנם:

"אדם המשקיע כוחו ומרצו להשיג הנאות ומותרות, לא יוסיף לו עבודתו ולא כלום!. אולי יצמח לו הנאות קטנות לשעה קצרה, אבל ידע נאמנה, כי כמות הנאות גם היא מוקצבת בכל שנה ושנה, על כן הנאה זו תבוא על חשבון הנאות אחרות. ובסוף ימצא את עצמו מתמודד וסובל ח"ו אם בגידול בניו, אם בענייני רפואה ה".

"אולם אדם המשתדל לפרנסו לשם שמים - המשיך הגר"א וסרמן בדברותיו לאמי ע"ה, אם כפי ההכרח לו לפרנסת אנשי ביתו, אם כדי לשכור מלמדים טובים לבניו, אין לו לחוש כלל לפגם במידת הביטחון. ואדרבה, 'לפום צערא אגרא' - כמה שיטרח יותר כך יגדל יותר שכרו משלם. וכך הכריע מרן ראש הישיבה דברנוביץ' לאלמנה מתלבטת בלונדון, שתישאר בעבודתה, וברך אותה שתראה הצלחה וס"ד בכל אשר תפנה.

לפני שאני ראש ישיבה, אני 'עבד ה'

בחרדת כבוד שואלים אנו את פני הקודש, האם יוכל מרן שליט"א לתאר באוזנינו ולהכניסנו לאותה אטמוספירה עילאה של ימי ביקוריו של רבי אלחנן בעיר מגוריו - לונדון.

"אכן, היו אלה ימי הוד ויראת רוממות! - נענה מרן הראב"ד שליט"א לבקשתינו. "הקדוש רבי אלחנן הי"ד, בעצם אישיותו הדגולה והרוממה, בירתו הגדולה ובעוצם גאונו העצומה בתורה, הרים את העיר כולה לפסגות על - בלתי תתואר. "התפילות במחיצתו הרקיעו שחקים!. המחזה הנורא של הגה"ק בעל ה'קובץ שיעורים' עומד ומתחטא לפני קונו כבן אצל אביו וכעבד לפני המלך, אחזה רעד בכל סביבותיו.

"זכורני היטב איך שהוא האריך הרבה בתפילת שמונה עשרה - חוזר מרן הגר"מ שליט"א לאותם ימים נעלים ונפלאים. לעולם לא ימוש מזכרוני כל תפילת מנחה 'רגילה' בהיכלו הטהור. "דכירנא, כאשר זכיתי לראות את רבי אלחנן הי"ד, היינו מרגישים בחוש מהו

יר"ש, שהוא עצמו היה תובע אישית מעצמו תמיד מה ה' דורש ממנו עתה, כך שהיראת ה' טהורה היה ניכר על פני קדשו תמיד".
"אין אחד אשר שהה בד' אמותיו, ולו לזמן קצר - מחדיר בנו מרן הראב"ד שליט"א מושגי הוד מגדולי דורות קדומים, שלא נכבש לבו מאישיותו ומדמותו הטהורה, ומטוב לבו ועיניו לכל סביבותיו.

על כבוד שמים

"אולם מאידך, במקום שראה צורך לעמוד מול פרצות מחומת היהדות, לא חס מרן הגר"א זצוק"ל על כבודו ועל טובתו, וניהל מלחמת שמים בחירוף נפש. "וכך לומדים אנו פרק במסירות נפשו של ראש גולת אריאל למען כבוד שמו ית'":

"בלונדון של הימים ההם - במצוקות העיתים, היה ביהמ"ד מסוים של שלימים ותמימים, שדעות הציונות מצאו להם בה בקעה להתגדר. באחד משבתות שהותו במקום, הוזמן ע"י גבאי ביהמ"ד לעשות את תפילותיו ולשאת מאמרותיו ומתורתו. רבי אלחנן הי"ד לא ידע על דעות מתפללי ביהמ"ד, והתוודע להם רק בדרך הילוכו לתפילה. תיכף ומיד הכריז שהדרשה שכיון לשאת בטלה ומבוטלת, והנושא שידובר יהא העמדת הדת על תילה.

ואכן, את דרשתו הנלהבת פתח בפסוק: "הן עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב", כשהוא מבאר את הפסוק בביאור נפלא ואקטואלי; חילוק מהותי יש בין 'עם' לבין 'גוי' - הסביר, 'עם' - היינו אומה המתייחדת בעצם מנהגיהם ונימוסייהם. אך 'גוי' - הוא קבוצת אנשים שהתקבצו לאותו מקום, ומחמת ישובם במדינה אחת, הרי הם נעשים לגוי אחד.

"וכאן הרעים מרן הגר"א הי"ד את קולו: כלל ישראל, מתייחד בהיותו 'עם', אשר 'לבדד ישכון' - בלא מדינה או לאום המייחדת אותם, אלא הם מיוחדים בלימוד התורה ובקיום המצוות. ובגויים לא יתחשב' - אין אנו צריכים להתחשב כמו 'גוי', שמה שמאגדם הוא המדינה.

"לא אשכח את המהומה שפרצה אז בהיכל בית המדרש! רובם של המתפללים קמו להם, ויצאו להמשיך את תפילתם בחוץ. אך הגה"ק רבי אלחנן לא התרגש מכך כלל, והמשיך בדבריו הנוקבים.

"כפי המובן - תרומות לשיבתו - 'אוהל תורה' בראנוביץ', לא הצליח רבי אלחנן להשיג מקהילה זו... אך בדברים שמסר לנו לאחר מכן, התבטא: "קודם היותי 'ראש ישיבה', הריני 'עבד ה'", ויש לי לעמוד על כבוד השכינה".

עשה כל הדרך הארוכה רגלית מחשש שעטנז

על יראתו המופלגת של הגה"ק ר"א הי"ד מכל נדנדוד וסררך עבירה, מסופר רבות. ביקשנו איפה לשמוע ממרן הראב"ד שליט"א מקצת אלומות אור מהשמור עמו בזכרונו, על יראתו שקדמה למעשיו כפי שחוה מקרוב במחיצת קדשו בילדותו ובבחרותו.

"אוי, מה אומר ומה אדבר" מתרגש רבינו מרן הראב"ד שליט"א בדברותיו שנבעו מעומק לבו הטהור, ומוסיף בדברותיו הכובשים כל לב: "על רבי אלחנן ראו בכל פסיעה וצעד, כי מיוחד הוא מעבירה כאש ממש"!

"זכורני, שנלוויתי עמו פעם על אוטובוס, בנסיעה למגבית כספים לטובת הישיבה. בלונדון חל איסור חוקי על הנוסעים באוטובוס לעמוד בשעת הנסיעה. אך רבי אלחנן זצוק"ל, שחשש משעטנז הטמון בתוך ריפוד הכסאות, לא אבה בשום אופן להתיישב על הכסא. וכך עמד כמה דקות עד שנהג האוטובוס הבחין בו, והחל לגעור בו שיתיישב.

"משלא נענה, איים עליו שיוצרך להורידו מהאוטובוס. ללא אומר, פנה רבנו רבי אלחנן הי"ד לדלת האוטובוס, ירד ממנה ועשה את כל הדרך הארוכה רגלית.

המתין למעלה משעתיים לבקש מחילה

סיפור נוסף בפיו של מרן עמוד ההוראה שליט"א אודות יראתו הטהורה של הגה"ק רבי אלחנן הי"ד: "באחד מביקוריו בביתנו - ממשיך מרן הראב"ד שליט"א לספר על יראתו של רבי אלחנן, התעכב קמעה בהכנת כוס חמין, ולפתע נפלה הכוס ונשברה. רבי אלחנן הזדעזע כולו מה'נזק', וכשעזב את הבית ביקש מאיתנו, שנבקש מחילה בשמו לאמי ע"ה שלא היתה בשעה זו בבית. אך לא עברו מספר דקות, ודמותו של רבי אלחנן עומדת בפתח. "אי אפשר לסמוך על קטנים" - הוא הכריז. והתיישב להמתין למעלה משעתיים לשובה של אמי ע"ה, כדי להתנצל ולבקש מחילה בפניה על הנוזק.

פרץ בבכי בלתי נשלט

עוד עובדה נפלאה המלמדת מחד על גודל יראתו של רבי אלחנן הי"ד, ובד בבד גם על עוצם שליטתו השלימה ברגשות לבו, מספר מרן עמוד ההוראה שליט"א: "רבו הגדול של רבי אלחנן הי"ד - הס"ק רשכבה"ג מרן החפץ חיים זיע"א, התבקש לשיבה של מעלה בערש"ק כ"ד באלול תרצ"ג. רבי אלחנן שהה בימים אלו בלונדון, והבשורה המרה הגיעה לאוזניו רק עם כניסת השבת. "במשך השבת כולה לא נראתה על פניו הק' שום נימת צער כל שהיא! אך מיד עם צאת השבת, לאחר שהבדיל על הכוס, פרץ רבנו זי"ע בבכי בלתי נשלט ובכה מאין הפוגות על האבידה הגדולה.

"אני לא הייתי מסוגל לגור במקום זה!

"סיפר לי כ"ק מרן אדמו"ר ה'אביר יעקב' מסאדיגורה זצוק"ל - שח לנו מרן הגר"מ שליט"א, שפגש את רבי אלחנן הי"ד בכנסיה הגדולה במרינבד, וגילה בפניו את דעתו לנסוע להשתקע בארץ הקודש, ולקבוע את מושבו בעיר תל אביב.

"רבי אלחנן נענה לו ואמר: "אני לא הייתי מסוגל לגור במקום זה! האיך אוכל לראות כבלע את הקודש, כשמחללים את השבת מידי שבת בשבתו בארץ הקודש - פלטרין של מלך?! "והשיבו

מרן הרבי זצוק"ל: "אדרבה, אם אגור בת"א, הרי אוסיף לא מעט שומרי שבת ויהדות אף במקום כזה, ועוד יהיו בזכות זה הרבה בתי כנסיות ובתי מדרשות בעיר...".

הריקוד הנלהב שהתפרץ מנהמת לבו הטהור של רבי אלחנן

וכגודל יראתו את הקב"ה, כך גדלה אהבתו אליו ית'!.
"זכיתי - פותח לנו מרן שליט"א צוהר להיכלו הטהור, ושהיתי עמו - במחיצתו בחג השבועות קודם המלחמה. "את שמחתו הגדולה ביום הגדול עליו אמרו "אי לאו האי יומא" וכו', אין ביכולת לתאר כלל וכלל. זכורני היטב כי במוצאי יו"ט הראשון, עם התקדש ליל יו"ט שני של גלויות, יצא עם הקהל בריקוד נלהב שהתפרץ מנהמת לבו הטהור, בעוצם אהבת התורה והבורא, עד ש'פקע איגרא'.

"אין ביכולתי לשכוח את רבי אלחנן מתרפק בכיסופים על הניגון הידוע: "זאל שוין זיין די גאולה...". שהושר חזור ושוב בקולות וברקים מחדרי נשמתו, בדביקות מופלאה שהרימה את הציבור כולו טפחיים מעל הקרקע.

"בראשית שנות הזעם האימות - ממשיך מרן שליט"א על אהבתו של רבי אלחנן לבוראו, "נקלע יהודי פשוט לידי המגועלות בדם של איש 'אס-אס' ארוך, והלה - ימ"ש, כיוון את אקדחו לרקתו של היהודי, ותחת איומי מוות דרש ממנו לגדף ולחרף את הדת היהודית ואת נותן התורה רח"ל.

"היהודי 'הפשוט' לכאורה, עמד בנסינו בגבורה, ופשט את צווארו לשחיטה על דבר כבוד שמו. אך בנס לא מובן, 'הסתפק' הצורך צמא הדם ביריקות, חרפות ומכות נמרצות, והשאר ביד היהודי את רוחו לשלל.

"כעבור תקופה, עלה בידו של אותו מוסר נפש לעזוב את גיא ההריגה המדממת, והצליח להגיע ללונדון.

"אשריך שזכית לקיים מצוות קידוש ה'!"

"בהזדמנות מסויימת, תחת אחד השיחים, שחו מקורביו להגה"ק רבי אלחנן הי"ד את פרטי הסיפור, ואף גילו את אוזניו, שהיהודי הלז יושב כאן - באנגליה.

"רבי אלחנן ביקש לראותו, וכשבא אצלו לא היה יכול להתאפק ולעצור בעדו. בהתרגשות ובדמעות הוא רץ לקראתו, חבקו ונשקו ארוכות והכריז: "אשריך שזכית לקיים מצוות קידוש ה' בשלימות!".

"כך גם לצד גאונותו וקדושתו הנוראה, היה רבי אלחנן הי"ד אלוף הענווה ממש, עובדה הווה כאשר ביקר פעם רבי אלחנן בברלין ובירכו עליו ברכת "ברוך שחלק מחכמתו ליראיו" בשם ומלכות, התעלף כפשוטו מרוב צער...!

עובדה נוספת אודות ענוותנותו הנוראה סיפר מרן הגר"מ שליט"א: "בכנסיה הגדולה הכריזו שכל מי שאינו רב בישראל שייצא, ור' אלחנן קם ויצא כי אין לו היתר הוראה, אולם רבו מרנא החפץ חיים הוא אשר ביקש להחזירו.

"כך גם לרוב ענוותנותו היה לו ביטול עצום לגדולי הדור. בזכרוני משנות ילדותי בעת סיום הש"ס העולמי של הדף היומי, שהתקיים אצלינו בלונדון בהשתתפות מרן הגר"א ווסרמן זצ"ל, ושמעתי אז שרבי אלחנן סבור שראוי יותר היה לתקן "עמוד היומי" ולא דף היומי, אך מאחר ששמע דעת רבו הקדוש החפץ חיים זי"ע שהסכים ידו על תקנת ה"דף היומי", ביטל דעתו לגמרי ללא עוררין כלל.

כמובן, שניתן להאריך רבות בעובדות רבות ונוספות אודות ענוותנותו הנוראה לצד מידת חסידותו ותוקף פרישותו, אך הזמן קצר, כאשר הציבור כאן מחכה, לצד השיעורים והתשובות הרבות שעלינו להמשיך בזה לטובת עם ה', מסיים מרן הגר"מ שליט"א את דברותיו הנעימים.

מנחיל התורה

את דבריו חתם מרן עמוד ההוראה הגר"מ שליט"א, בהדרכה לבני הישיבות הק':

"שני ענקים היו בגדולי ישראל; מרנן הגר"ח הלוי מברסק והחפץ חיים זצוק"ל. שניהם האירו את העולם הן באור תורתם הגדולה, והן בהעמדת ההשקפה הברורה והזכה, הבהירה כספירים, על כל צעד ומהלך מענייני השעה.

"מרן הגה"ק רבי אלחנן ווסרמן זצוק"ל, קיבל וינק משניהם מלא חופניו, ואף זכה ליצוק מים על ידי שניהם.

"ע"כ, אם ברצוננו להבין דבר הלכה או סוגיה מסויימת לעומקה ולאמיתתה, יש לנו לעיין היטב וללמוד את דבריו של רבי אלחנן בעניין.

"וכן בענייני השקפה וחובות השעה, ובכל נושא המגיע לפתחינו, יש לנו לתור ולחפש: "מהי דעת רבי אלחנן בזה העניין?, מה היה הוא מורה בדבר זה?". כי הלא דבריו מיוסדים המה על שני הענקים האלו יחדיו.

יצאנו ממעונו של עמוד ההוראה מרן שליט"א בהתרגשות גאה בלתי נתפסת! ומתוך יראת הכבוד שאין למעלה הימנה, הרגשתינו כי זכינו לשהות בחדרו של אחד המיוחדים מזקני מנחילי התורה בטהרתה המגשר אותנו לדור המופלא והמיוחד של לפני החורבן - ומעתיק את השמועה לבני הדור כולם לאותו דור מופלא שהיה מלא בדעה ובינה.

תפלותינו מעומקא דליבא; 'מים על ימי מלך תוסיף שנותיו כמו דוד ודוד', ויהי רצון שנזכה עוד רבות בשנים ליהנות מאור תורתו הבהירה והמאירה של עמוד ההוראה מרן הגר"מ שליט"א הזוכה עד עצם היום הזה בסייעתא דשמיא להנחיל תורה ויראה לבני הדור כולו וביחוד לצעירי הצאן בישיבה הגבוהה והרמה אותו יסד בעיה"ת בית שמש יצ"ו, מתוך בריאות גופא ונהורא מעלייא, אכי"ר.

ברכת ייש"כ מקרב לב נתונה בזה לידידי האברך המוכשר בעל עט סופר מהיר, הרב יוסף פריינד שליט"א על עזרתו הרבה בכל מהלך הכנת ועריכת המאמר. תשו"ח.

חלפו שלושה שבועות, ואותו יהודי ניגש אלי. "זה לא בדיוק כמו שאמרת", הוא נוזף בי, "הסתבכתי חזק עם העסקה ההיא מדרום אפריקה. אפילו את ההשקעה שלי לא בטוח שאצליח לקבל בחזרה". שאלתי אותו: אתה רוצה שאגיד לך את האמת?

עוד המילים על דל שפתיו והפלאפון שלו מצלצל. על הקו איש עסקים ידוע מדרום אפריקה, שמציע לו איזושהי עסקה בהיקף רחב מאד עם אחוזי רווח גבוהים.

"כמה אני צריך להשקיע?"

"מאה אלף דולר", עונה איש העסקים הדרום אפריקאי.

"מחר בבוקר הכסף בחשבון שלך, בעז"ה". בן שיחי שב ומפנה את מבטו אלי, מחייך בשביעות רצון. "אני רואה שזה באמת עובד על המקום..."

חלפו שלושה שבועות, והבן-אדם ניגש אלי בפנים דאוגות. "זה לא בדיוק כמו שאמרת", הוא נוזף בי, "הסתבכתי חזק עם העסקה ההיא מדרום אפריקה. אני כבר לא מדבר על הרווחים הענקיים שהייתי אמור להרוויח, אבל אפילו את הסכום שהשקעתי, מאה אלף דולר, לא בטוח שאצליח לקבל בחזרה".

שאלתי אותו: אתה רוצה שאני אגיד לך את האמת?

"כן, תגיד".

ראיתי שבאמצע קדיש הפלאפון שלך צלצל, כי לא סגרת אותו כמו שהבטחת. ובמקום לענות אמן, יצאת מיד החוצה לדבר. אז מה אתה רוצה? זלזלת בקבלה שלך, לא עמדת במילים שלך, ואותו מיליונר מדרום אפריקה לא עמד במילים שלו.

הוא תפס את ראשו בשתי ידיו, מזועזע. "אתה צודק. בלי שום ספק, אתה צודק". מיד החליט בהחלטה חזקה להקפיד ביותר על קיום הקבלה, ולאחר זמן התקשר אלי וסיפר שהעסקה מתנהלת למישרין, לשביעות רצונו.

(גיליון קדושת בתי מקדש מעט, מתוך החוברת 'כבוד בית ה')

סיפר מגיד המישרים הרב מיכאל גרינוולד שליט"א: פעם אחת ראיתי אדם שבאמצע קריאת שמע התעסק עם מכשיר הפלאפון שלו. על אף הזעזוע שחשתי, לא יכולתי, כמובן, להעיר לו בשעת מעשה. החלטתי לגשת אליו מיד לאחר התפילה, לשוחח איתו בארבע עיניים, ולהזכיר לו את חומר העניין.

יצאנו יחד, ותמהתי באוזניו, איך אתה עוסק באמצע קריאת שמע בדברים כאלה?! הרי כתוב בהלכה שבקריאת שמע אסור אפילו לרמוז רמיזה קלה, ק"ו שאסור לדבר, ואיך אתה מתעסק עם המכשיר?! הוספתי ודיברתי גם על חומרת האיסור לדבר בכל זמן התפילה.

בתחילה, היה לו קשה לקבל את הדברים, ולכן סיפרתי לו גם סיפורים שראיתי במו עיני, על אנשים שקיבלו על עצמם שלא לדבר בבית הכנסת ובשעת התפילה, ונושעו בישועות גדולות.

הוא שאל אותי: "האם אתה מבטיח, שכאשר אדם מקבל על עצמו שלא לדבר בתפילה, הוא נושע מיד במקום?"

לא אני מבטיח, הקב"ה מבטיח, עניתי לו, ואכן במקרים רבים מאד רואים את הישועות מיד במקום. אתה רוצה לדעת מה ההסבר לזה? - כפי שמובא בחז"ל, בחילול ה' אין הקפה, ונפרעים מן האדם מיד. וכבר כתב ה'נודע ביהודה' שאין חילול ה' כמו דיבור באמצע התפילה. לעומת זאת, אם נזהרים מלדבר בתפילה יש קידוש ה', ומידה טובה מרובה ונותנים לאדם שכר טוב מיד ומתמלאות בקשותיו.

"אוקיי, אני מבטיח שלא אדבר בתפילה", אמר האיש, "וגם לא אפתח את הפלאפון בבית הכנסת ונראה מה יהיה בזכות זה".

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

כשסיימו היהודים את תפילת מנחה, באה לפתע רוח סערה, ולקחה עמה את כל הכלים עם המשכן, הכסויים, האדנים והבריחים, שבבת אחת נעלמו ואינם...

ה'משכן' שבנו יהודי תימן לפני 500 שנה

לאחר מכן הביאו כמה נשים חכמות היודעות לרקום היטב, והן רקמו את כיווי המשכן, ועוד אמנים היודעים לעשות את צורת המלקחים והמחנות. ממש כמו המשכן האמיתי בימי משה רבינו.

ביום סיום עבודתם הכריזו על יום שבתון. כל יהודי המקום הגיעו לשם, העמידו את המשכן על תילו, והחלו לצעוק אל ה' ולעמוד לפניו בתפילה.

כשסיימו את תפילת מנחה, באה לפתע רוח סערה, ולקחה עמה את כל הכלים עם המשכן, הכסויים, האדנים והבריחים, שבבת אחת נעלמו ואינם.

עדין לא הגיעה שעת בנית בית המקדש השלישי, ואין הקב"ה רוצה במשכן!

מענין לדעת כי בדיוק באותו אזור ישנה תופעת טבע ממגנטת, בדומה למשולש ברמודה, הגורמת לכל מטוס ליפול. עד עצם היום הזה לא פוענח סודו של מקום זה, ובינתיים נמנעים מטוסים בתימן לטוס מעליו.

(דורש ציון)

מה טבו אהליך יעקב משכנתיה ישראל (במדבר כד ה).

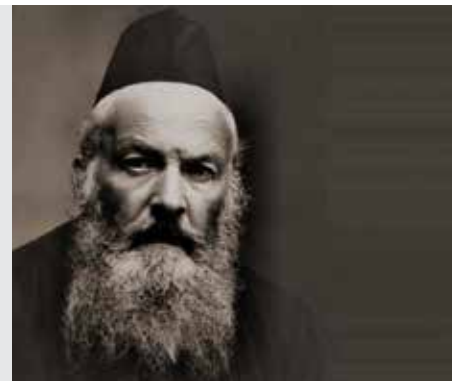
"דבר אחר... מה טובו אהל שילה ובית עולמים" וכו' (רש"י). סיפר הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א: לפני כארבע מאות שנה חי גאון אדיר בשם רבי שלמה עדני זצ"ל, בעל 'מלאכת שלמה'. רבי שלמה חי בתימן, אך זכה לעלות לארץ ישראל ונקבר בחברון, בבית העלמין היהודי, במערה קטנה.

רבי שלמה סיפר שכמאה שנה לפניו חיו בתימן יהודים יקרים ותמימים. מרביתם עסקו לפרנסתם במלאכת הצורפות, בתכשיטים ובכלי כסף וזהב. באחד הימים התאספו כולם במחוז תעזי [מקום קבורתו של רבי שלום שבזי זצ"ל] ואמרו: חשקה נפשנו לעשות את המשכן.

מרב תאותם הגדולה לכך, מצאו ארץ מישור, רחבה ענקית, והחליטו להקים בה את המשכן. הם פתחו ספרים ולמדו, ועשו ככל שידם מגעת. בדיוק בהתאם לצווי ה' - דוגמת ארון ה', עצי שטים מצופים זהב, כרובים, שלחן, ואפילו מנורה, על אף שיש בעיה הלכתית בעשיתה, כי לא הצליחו לעמוד בחשק הדבקות ובכיסופים להקב"ה.

יומא דהילולא

אחי רפאל ואני הלכנו ברחוב לוקשה ליד הבית שבו גרנו כדי להביא אוכל למשפחה. כבר היינו סמוך לביתנו, כשלפתע ראינו מרחוק את הקדושים הי"ד עוברים את הגשר ומובלים שמאלה לרחוב שלנו

תיאור מרטיט מכתביו של עד ראייה - ליומא דהילולא של הגאון הק' רבי אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד

הארורים הפרטיזנים הליטאים להריגה. הפרטיזנים הליטאים התחילו לחטוף אנשים מבתיהם כדי להובילם לפורט השביעי בקובנה. כל האזור היהודי בסלבודקה היה בסכנת מוות. מי שהצליח להתחבא במקומות מסתור - במרתפים, בעליית גג או במחסנים - ניצל לעת עתה. בד"כ רצו הרוצחים להרוג אנשים צעירים, כדי שבעתיד לא יהיה מי שילחם נגדם. אנשים זקנים הם מיעוט לקחת להריגה. אחר כך היה להם זמן כדי לרצוח את כולם, אבל אז נגזרה גזרה משמים כגזרת עשרה הרוגי מלכות.

כותב הרב יצחק אלחנן גיברלטר זצ"ל בזכרונותיו:

רבות נכתב על הריגתו של גדול הדור הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד. יש מספר פרטים שרציתי לעמוד על דיוקם בתור אחד שנותר שריד ופליט מגטו קובנה, והיה עד ראייה לראות כבלע את הקודש כשנלקח להריגה.

הדבר ידוע ומפורסם, שגאון הדור הקדוש, רבי אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד, היה בביתו של הרב הגאון הצדיק והקדוש רבי אברהם גרודז'נסקי זצוק"ל הי"ד בסלבודקה, בטרם לקחו אותם הרשעים

היהודים שהיו בו, משום שכולם פחדו שיתפסו גם אותם ויצרפום לשורות ההולכים להריגה. הקדוש רבי אלחנן הלך בראש מורכן ופניו להטו. הוא היה שקוע במחשבה עמוקה כאילו הוא לא נמצא כעת בעולם הזה, אלא בדרכו לקבל פני שכינה. תמיד היה ידוע שעל פניו של הגאון הצדיק הקדוש רבי אלחנן לא נראתה בת צחוק. כל יום היה אצלו כמו יום כיפור, וגם כעת - בהליכתו לעקידה, בעומדו בראש השורה - היה דבוק בקונו, ולרגע לא הפסיק מעומק מחשבתו ומהדביקות בבורא עולם לפני עלייתו על קידוש השם לגנזי מרומים.

הוא הלך כפוף כשעיניו הקדושות מביטות לארץ. אחריו הלכו כולם בשקט בלי להוציא הגה בקבלם דין שמים באהבה. על אף אחד לא ראיתי פחד ורעדה אלא רק רצינות, כמו בתפילת נעילה ביום הכיפורים. אף אחד לא השמיע בכי או צעקה. כל אחד התייחד במחשבותיו. ברגע הראשון תהיתי מי מוביל את מי: הפרטיזנים הרוצחים הליטאים את קדושי ישראל, רבי אלחנן, חבריו ותלמידיו, או להפך. רק הרובים והכידונים שבידי הרוצחים החזירו אותי למציאות ולראיית האמת המרה.

איני יכול לתאר עוד את המראה הכואב הזה, אך ראינו בחוש את שריפת בית מקדשנו. אני ואחי רפאל חזרנו מיד לביתנו. חששנו שעלולים לקחת גם אותנו. השומר מלינובסקי סגר בעדנו את דלת הכניסה ושמר שאף אחד לא יכנס. נכנסנו וסיפרנו להורינו את שראינו. מיד נעמדנו כולנו ליד החלון שפנה לרחוב, מוסתר בוילון עבה, וראינו איך מובילים את הקדושים לעקידה. עמדנו ובכינו. הנה ספר תורה מהלך, נר החיים עתיד להכבות. ראינו בזה את חורבן עם ישראל וטעם חיינו ניטל. גדול הדור שמגן עלינו הולך לעקידה, ואין בידינו להצילו! אין מי שיעמוד לנו! היינו המומים, שבורים ורצוצים, לקחו מאיתנו את נזר עם ישראל. מי יגן עלינו - על השרידים, כשעמוד הדור, צדיק יסוד עולם, נלקח מאתנו?

(גיליון 'אייר נזר')

ידוע, שהקדוש הגאון רבי אברהם גרודז'נסקי ביקש מהגאון הקדוש רבי אלחנן שידרוש בענייני השעה ובענייני קידוש השם. רבי אלחנן התחיל לדרוש, ואז נכנסו הרוצחים הפרטיזנים הליטאים לתפוס את כולם. כשראו את הקדוש הגאון רבי אלחנן וסרמן - לקחו אותו, ואילו את הקדוש הגאון רבי אברהם גרודז'נסקי השאירו בינתיים ברחמי שמים. לרוצחים הליטאים היה תענוג עילאי לרצוח קדוש וצדיק כרבי אלחנן הי"ד. באותו היום חטפו ואספו כשלוש מאות איש, רובם גדולי תורה וצדיקי עולם. איזור החטיפות היה סביב לישיבה - שם גרו רוב בני התורה. את כולם אספו והובילו על הגשר שהוביל מסלבודקה לקובנה דרך רחוב לוקשה, להר הירוק, לפורט השביעי.

התאריך המדויק היה יום ראשון י"א בתמוז, שבועיים לאחר פרוץ המלחמה. אחי רפאל ואני הלכנו ברחוב לוקשה ליד הבית שבו גרנו כדי להביא אוכל למשפחה. כבר היינו סמוך לביתנו, כשלתע ראינו מרחוק את הקדושים מסלבודקה עוברים את הגשר ואת הרחוב שליד הגשר ומובלים שמאלה לרחוב שלנו ע"י הרוצחים. הם הגיעו לרחוב לוקשה פינת רחוב מאפו - שם היה בנין גדול שנקרא 'בית העם' אשר שימש ליהודים כאולם להופעות שונות. נעצרתי לראות את הקדושים - אולי אזהה אחד מביניהם. מצידם ומאחוריהם הלכו עשרות פרטיזנים ליטאים מלאי סדזים וצמאי דם, כשהרובים והכידונים בידיהם מוכנים לירי בכל רגע. הם הובילו את הקדושים בשורות - שלושה בכל שורה - ושמרו שאף אחד לא יוכל לברוח. בשורה הראשונה באמצע הלך הגאון, צדיק יסוד עולם, הקדוש רבי אלחנן וסרמן זצוק"ל הי"ד, ואחריו שלוש מאות איש מסלבודקה, רובם תלמידי חכמים, שאת חלקם זיהיתי אף מרחוק. הבחנתי גם במורי ורבי שלימד אותנו ב'תפארת בחורים' בבית המוסר בקובנה, והיה מהמצוינים בתלמידי ישיבת סלבודקה.

המראה היה נורא ואיום. ידענו שזו דרכם האחרונה והם הולכים להיהרג על קידוש השם. הרחוב כולו התרוקן מיד ממעט

זכנו לגדל

מודעות רחוב על שיעורים באמונה וביטחון לא הודבקו שם, בדור המדבר; לא היו לוחות פרסום, וגם לא היה צורך בשיעורי חיזוק, לנוכח הלחם היורד משמים. ומה קורה עם הדור הצעיר שלנו!?

חינוך עם חשבון (בנק) - פרק שביעי בסדרת 'הורים בתפקיד' מאת המחנך הרה"ח ר' פנחס ברייער שליט"א

פרנסה; כך גם לא בישיבות, ובסמינרים - להיפך, מדברים שוב ושוב שאם רוצים לזכות בבעל שישב וילמד, חשוב שיהיה ביד 'מקצוע', כאילו המקצוע הוא המפרנס אותנו. בהמשך, אחרי החתונה, הצעירים נשאבים מייד ללחץ הצרכים הקיומיים: הכנסה, משכנתא, ובהמשך גידול הילדים וכו'. הרחוב

כהמשך למאמר הקודם, שבו דיברנו על האמונה בה' באופן כללי, נדבר כאן על האמונה והביטחון בה' בעניין הפרנסה. דומה שכיום לא מדברים מספיק על נושא החינוך לאמונה בכל בנוגע לפרנסה; בחיידר ובבית הספר לא מדברים עם הילדים על אמונה בפרנסה, שהרי מדובר בילדים צעירים הרחוקים מדאגות

נתחיל ביסוד. אמונה אינה רק עניין של אמונה במשהו קיים, לאמונה יש כוח עצום בהמשכה של דברים. נצטט את דברי בעל ה'אוהב ישראל' בפרשת נח, על דברי חז"ל שנח מקטני אמונה היה, מאמין ואינו מאמין: אמונה מלשון ויהו אומן את הדסה, והוא לשון המשכה וגידול, כי באמונה יש כח זה שע"י האמונה יומשך הדבר הזה ממקורו ויבוא, היינו ע"י שהוא מאמין בו באמונה שלמה על איזה דבר, אז נמשך הדבר ההוא ובא בשלמות". כלומר, אם אדם מאמין באמונה שלמה שהקב"ה מפרנסו, זה עצמו מביא לו שפע. על ידי האמונה הוא ממשיך על עצמו שפע אינסופי.

ולהפך, ידועים דברי בעל 'חובת הלבבות' (פתיחה לשער הביטחון) על האדם המאמין שפרנסתו מגיעה כתוצאה מהשתדלותו: מפני שאם אינו בוטח באלוקים, בוטח בזולתו, ומי שבוטח בזולת ה', מסיר האלוקים השגחתו מעליו ומניח אותו ביד מי שבטח בו". ואוי ואבוי לאדם שהקב"ה יניחהו בידי "חוכמתו וכישרונותיו".

בעל ה'נועם אלימלך' (בהר) מביא בשם אחיו, הרבי ר' זושא מאנפולי דברים מדהימים: ונראה שהשי"ת ברא את העולם השפיע מטובו צינורות מושכים שפע לצרכי בני אדם, ודרך השפע שלא להפסיק כלל... אלא כשהאדם נופל ממדרגתו ואין לו בטחון בבורא... אז עושה האדם ההוא במחשבתו ההיא אשר לא מטוהר פגם בעולמות העליונים... ואז נפסק השפע. כלומר, החששות והדאגות לא רק אינם מועילים, אלא גורמים להפסקת השפע.

ככל שהאדם מגביר ומעצים את אמונתו בשפע שהקב"ה מרעיף עליו, כך באמת יבוא לו, כי ההנהגה עם האדם היא כמו צל; מה שאתה מראה לצל, זה מה שהצל יראה לך חזרה. אם אתה מאמין שקשה היום להתפרנס, באמת יהיה לך קשה... אם אתה חי באמונה שלחתי ילדים זה קשה, יהיה חלילה קשה... אך אם תשקיע באמונה שאצל הקב"ה, הזן ומפרנס מקרני ראמים עד ביצי כינים, אין מושג של קושי - גם לך ילך הכול בקלות.

נעתיק דברים נפלאים ומחזקים מבעל ה'קדושת לוי' בפרשת בשלח: ולכן אם אדם בטוח בה' שהשי"ת יעשה לו כל צרכיו, גם מלמעלה ממלאין לו כל משאלותיו. אבל אם אדם דואג תמיד על פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו, אזי גם למעלה יחסר פרנסתו. ולכן אשרי איש שלא ישכחך ושם בטחונו בה', כי אז ה' צילך ומכין פרנסתו, כמו שהוא בוטח בה' שהקל עושה לו כל צרכיו, כן הקל נותן לנו כל צרכינו".

ציטוט נוסף מחייה ומחזק מבעל ה'באר מים חיים' (בהר): כשאדם אינו מסיר בטחונו מה', ויודע ומאמין באמונת אמת שבוודאי הקב"ה יזמין לו הצטרותו... רק שעומד וממתין ומצפה לראות באיזה עניין וסיבה יפליא הקב"ה עמו פלאות להזמין לו הצטרותו, אז ודאי אין הקב"ה מונע מאתו מלברכו גם בלמעלה מן הטבע".

לאו דווקא בשש ספרות

הבאנו טיפה מהים מכל מה שיש בנושא. כמה טוב יהיה אם

גם הוא לא מחדיר אמונה, אלא רק מייאש, ומשכנע כמה חייבים לחסוך לחתונות הילדים, עוד לפני שהם נולדו. השיח הציבורי גם הוא מחליש ומייאש, רק שומעים כמה הכול יקר, ועד כמה הממשלה מקצצת מתקציבי הציבור החרדי.

כך שכשאינן תשתית חינוכית בנושא, נופלים מייד לייאוש, ואת התוצאות אנו רואים בשטח: אנשים לחוצים ודאגים, במיוחד בכל הנוגע להשאת הילדים. זה מדהים; כל אחד מאמין שיהיו לו ילדים, שהוא יחיה, שאשתו תחיה, שיימצאו שידוכים מתאימים לילדים, ורק איך יחתנו - על זה דואגים ודאגים, והפתרונות הם בתחומי החיסכון והגמ"חים, ללא השקעה וחיוזוק בענייני אמונה וביטחון.

וזה פשוט מדהים. כי עוד לא נתקלתי באדם שזכה לחתן צאצאים, ואין בידו מסכת של סיפורי השגחה והארות משמיים! למה לא נספיג את ילדינו במטענים של אמונה, בסיפורי השגחה ספציפית בנושאים אלו; הרי כל אחד מהם יתמודד בחיים עם גידול משפחה, מנין יישאבו כוחות, אם לא מהמאגרים שנכין להם!...

ילדים, תתחילו לספוג

זכה דורנו במשפיעים המרעיפים טללי אמונה, כדוגמת הרה"צ ר' אלימלך בידרמן שליט"א וחוברת 'באר הפרשה', וכאן מגיע תפקידנו כהורים: להספיג את ילדינו מגיל רך באוצרות של אמונה, כדי שבבוא היום הם יהיו מחוזקים ומלאי כוחות נפש.

ידוע הווארט של הרבי מקאצק: "והיו הדברים האלו על לבבכם" - לפעמים הדברים 'על הלב', ולא בתוכו, פשוט כי זה עדיין לא נוגע למעשה, אבל מגיע רגע שבו הלב נפתח, והכול נכנס פנימה. כשבבית חיים אמונה בהשגחה שהבורא דואג, זן ומפרנס, הדברים נספגים, וצפים כשזה מגיע הלכה למעשה.

משה רבנו בספר דברים משחזר ומזכיר לעם ישראל את כל מה שעברו במדבר. הוא מזכיר את המן: "ויענך וירעיבך ויאכילך את המן"; הוא מזכיר להם את ההשגחה הפרטית בעניין הביגוד: "שמלתך לא בלתה מעליך"; עם שלם חי במשך ארבעים שנה במדבר שממה וכלכל את עצמו בדרך ניסית.

בזמנם לא היו צריכים להשתתף בהרצאות בנושאי אמונה וביטחון בתחום הפרנסה, היה ברור ומוחשי שהקב"ה זן, מפרנס ומכלכל. הרי ראו בחוש שהמן יורד לכל אחד במיקום שונה, לפי צדקתו. ראו גם שההשתדלויות אינן מועילות - הממעט לא החסיר והמרבה לא העדיף. לכולם נשארה בסוף עשירת האיפה. השאלות, החששות והניסיונות התחילו בכניסה לארץ ישראל, שכל אחד היה צריך לטרוח על המחיה ועל הכלכלה.

השפע מוכן, מחכה לנו

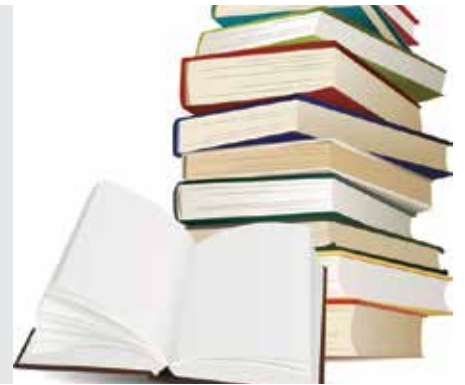
נחרוג קצת מהסגנון הרגיל במדור זה, ונצל במה מכובדת זו כדי להביא ציטוטים מדברי רבותינו, המלאים בחיוזוק בענייני אמונה ופרנסה.

במתנה והוא מתאים בדיוק לצורכי הבת - מחזקת ומרוממת את התחושה והקרבה לבורא העולם, ומחדדת את הידוע: "לא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם".
נזכור! זו מתנה לכל החיים, ולצערנו, כיום רק אנחנו ההורים יכולים לתת אותה לילדים. זאת מעבר לתועלת האישית שאנו נחוה תוך כדי כך, בזה שנחזק את האמונה שלנו בנושא... בהצלחה.

ילדינו, בטרם יתחילו לשאת את עול הפרנסה, יחיו וינשמו גישה זו שלקב"ה אין מחסור - "כי אין מחסור ליראיו". נשתף אותם בסיפורי השגחה שאנו זוכים לחוות כל הזמן, וכשהדברים יהיו על הלב, בעזרת ה' כשיגיע הזמן יחדור הכול פנימה.
סיפורי אמונה לא חייבים להיות קשורים רק לסכומים בני שש ספרות. גם השגחה פרטית בשטר של עשרים שקלים שנמצא באופן בלתי צפוי בארנק, ברגע הקריטי, או בבגד חדש שקיבלנו

השו"ת היומי

האם בקניית ספרי לימוד דרך חברת 'סלסלה' וכדומה, יש בעיה של ריבית?

משולחנו של הרב הגר"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

לשלם במזומן מראש, כיון שניתנת אופציה לשלם בדחוי. אכן כאשר ההנהלה מעבירה את הצ'קים לספקי הספרים, במקרה כזה מותר אכן לשלם בצ'ק דחוי - אך לא במזומן.
עצה נוספת: שהנהלת בית הספר מצהירה שהיא רק שליח של ההורים לקניית הספרים ולא מקבלת על עצמה אחריות אונס על הספרים; ו"א שצריך שיקבלו שכר טרחה עבור קניית הספרים. בימים אלו קיבלו חברת 'סלסלה' וחברת 'אשרינו' שמנהלות את מכירת הספרים בהרבה בתי ספר, את פיקוח בית ההוראה לעניני ריבית בראשות הגר"פ וינד שליט"א, ובכל מוסד יש לברר את דרכי ההיתר.

שאלה: בית הספר שולח רשימת ספרים הנצרכים לשנת הלימודים הבאה, וניתן להזמין דרך בית הספר במחיר מוזל. מועד ההרשמה הוא עד י"ז בתמוז, והתשלום במועד ההרשמה, כאשר זמן אספקת הספרים הוא כחודש לאחר מכן. האם יש בזה חשש ריבית? תשובה: יש בזה שאלה של ריבית, כיוון שמשלם מראש ומקבל מחיר מוזל יותר ממחירי החנויות. והפתרון לזה הוא בשני אופנים: או שמאפשרים לשלם בצ'ק דחוי למועד האספקה, ואז אם ההנהלה לא משתמשת בצ'ק עד התאריך שלו נמצא שנותנים את אותו מחיר גם כשלא שילמו מראש, והעיקר מבחינתם הוא שמסדירים את התשלום בצורה בטוחה. ולכן באופן זה מותר גם

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

גם מי שיודע את האיסור אך אינו יודע את חומרתו - נחשב כשוגג ואסור לדבר עליו לשון הרע

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

שישקול הדברים כפי דעת חברו ולא כפי דעתו, כי לא כל הדעות שוות, שיתכן שלפי דעת חברו ולפי השגתו אולי ימצא כי אין לו עוון ואשמה. וזה פירוש הפסוק 'אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו', ומקומו הוא ערך שכלו והשגתו, כי כל אחד יש לו צד וענין בשכלו מה שאין באחר.

אופן נוסף: גם בדבר שידוע שנוהגים בו איסור, אבל לא יודעים את גודל האיסור, וכגון בזמנים שלא היה ידוע חומר האיסור של השחתת הזקן בתער - כתב בשו"ת רעק"א (ח"א פסקים סימן צז) שהטועה בזה נחשב כשוגג והוא עומד בכשרותו [ולענינו, אסור לדבר עליו לשון הרע ואינו נחשב כעובר עבירה מפורסמת]. ומבואר שם מדברי הרעק"א שהכל תלוי במציאות שבכל דור, כמה מפורסם איסור זה [וכמו שהיום ידוע לכל חומרת האיסור של השחתת בתער]. וכן הביא בשו"ת אחיעזר (ח"ג סימן כה) לגבי עדות של מחלל שבת שפתח חנותו בשבת, שאף שידע את עצם איסור מלאכה בשבת, אבל לא ידע חומר האיסור בפתיחת החנות בשבת, לכך נחשב כשוגג וכשר לעדות.

בענין לשון הרע על אדם שעבר עבירה, כתב ה'חפץ חיים' בכלל ד' מהלכות לשון הרע סעיף ג', שבאדם בינוני כסתם איש ישראל שדרכו להישמר מחטא, ונכשל בחטא רק לפעמים, ויש לתלות שעשה את הדבר שלא במתכוון, או שלא ידע שהדבר אסור; או שידע, אך חשב שזו רק חומרא ומדה טובה בעלמא שהכשרים נזהרים בזה - אזי אפילו אם ראוהו שעובר על כך כמה פעמים, אסור לגלות זאת, ואסור לשנוא אותו ולבוז לו על כך, אלא צריך לדונו לכף זכות.

בביאורים ומוספים מרחיבים בדין זה ומציינים מדברי הח"ח להלן (באמ"ח ס"ק לא), שגם אם אמרו לו במפורש שהדבר אסור, אם זהו דבר שלא מפורסם איסורו בישראל צריך שיאמר לו זאת אדם נכבד שראוי לסמוך עליו, או שיראה לו בספר שדבר זה אסור, שרק אז נחשב כמזיד אם ימשיך לעבור על כך, אבל אם אומר לו את זה אדם שאינו נכבד, אינו נחשב כמזיד, כי אולי חושב שהמוכחו אינו יודע את הדין, והכלל בדברים אלו כתב בסדר היום (באזהרות לשון הרע),

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

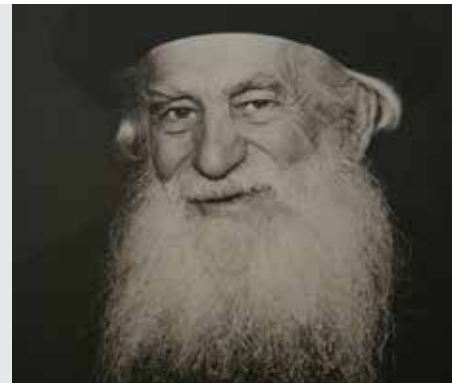
* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

יומא דף עא

מדוע הרב מפוניבז' היה מכתת בעצמו את רגליו לבתי נדיבים למרות זקנותו וחולשתו

הרוצה לנסך יין על גבי המזבח - ימלא גרונום של תלמידי חכמים יין

יפתחו פיהם, והמנסך יצוק לגרונום? ודאי שלא! אלא מאי - הענין כך הוא:

הקדוש ברוך הוא קוצב לעשיר פרנסתו, ומוסיף לו גם עבור תלמידי החכמים. ואז, ראשית כל חי העשיר בפזרנות, ומוציא את כספו ואת הכסף המופקד אצלו. וכשנותן כבר למשולח של הישיבה, לוקח המשולח את האחוזים שלו, ומה מגיע כבר לגרונום של תלמידי החכמים...

לפיכך, אמר לי הרב מפוניבז', מכתת הוא רגליו בעצמו, למרות זקנתו וחולשתו. כי בנועם שפתיו פותח הוא את לב הנדיבים לתת יותר, את כל החלק המופקד אצלם, וכולו קודש לישיבה! וזהו שאמרו: "ימלא גרונום", שיתן להם את הסכום במלואו! חששה רבקה שאם עשו יהיה הממונה על פרנסת יעקב, יגווע יעקב ברעב...

ודבר שני, אמר לי הרב מפוניבז' זצ"ל, מטרה נוספת לי בנדודי: ליזכות יהודים במצות החזקת התורה. רצון זה הוא הנותן לי את הכח לשאת את הקשיים והבזיונות שהם מנת חלקי.

וסיפר: נקשתי בדלת ביתו של עשיר מופלג. פתח את הדלת ואמר: "איני נותן למשולחים", וטרק את הדלת. זהו, פטור אני. נסיתי לזכות אותו, וסרב. אבל עקפתי את הבית ודפקתי על דלת המשרתים. המשרתת פתחה, ראתה זקן לבן, והניחה לי להכנס. היית צריך לראות את פני בעל הבית! התבוננתי סביב, וראיתי תמונה ממוסגרת של יהודי חרדי וזקנו יורד על מדותיו. שאלתי מי זה, וענה: "זה סבי". התענייתי והתרכך. סיפר על ארחותיו וצדקתו. אמרתי: "תמונה כזו, מן הדין שתפאר חדר בישיבה, שהתלמידים יראו וילכו בארחותיו!" נענה, ותרם חדר בישיבה!

כסבורים אתם שהחדר לא היה נבנה בלעדיו? אבל הוא שזכה! ורבקה ידעה שלעשו אין זכויות להחזיק את יעקב!

(אגעדאנק - והגדת)

התורה אומרת "ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו" (בראשית כה, כח), ומפרש רש"י על פי התרגום שהיה מביא ציד ומאכיל את יצחק. ומקשה המגיד מישירים הרה"ג רבי יעקב גלינסקי זצ"ל וכי זו הסיבה שבגינה היה יצחק אבינו, עמוד היראה, אוהב את עשו, שהיה "איש שדה", שאומר על כך המדרש (תנחומא תצא ד) "יוצא וגוזל וחומס והיו בני אדם מאררים אותו" ולא זו בלבד, אלא שבקש לתת לו את הברכות?

אלא יצחק אבינו ראה שעשו מפרנסו בכזו מסירות, והבין שמשום כך העניק לו הקדוש ברוך הוא שני בנים אלו, את עשו ואת יעקב, ולפיכך עשו הבכור. כי "אם אין קמח, אין תורה" (אבות פ"ג מ"ז), וכל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגררת עוון (שם פ"ב מ"ב).

הבין יצחק אבינו שזו חלוקת התפקידים בין עשו ליעקב, עשו ממונה על ה"מלאכה" ואחראי ל"קמח", ויעקב "איש תם ישב אהלים", אהלי שם ועבר, אהלי תורה ותפילה, מתעלה ברוחניות ומקרין על אחיו, כעין שותפות יששכר וזבולון.

וכשם שזבולון העושה פרקמטיא ומסחר עבור יששכר העוסק בתורה מוזכר ראשונה בברכות יעקב (בראשית מט יג-יד) ומשה (דברים לג יח), כקדימת הקמח לתורה, כך קודם עשו ליעקב. לכן ביקש לתת ברכות יבול ושפע גשמי לעשו, כפי שעם ישראל מחזיק מיבולו המבורך של בני שבט לוי המקדישים עצמם לתורה ולעבודת ה' ומקרינים רוחניות למחזיקיהם: "יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל (דברים לג י). אם כן, מדוע התנגדה רבקה, וממרום הודיעה בנבואה שיעקב הוא שיטול את הברכות, ולא יהיה סמוך על שלחן עשו?

שתי סיבות לכך. האחת, שהרב מפוניבז' זצ"ל אמר לי פעמים רבות, בבאור דברי הגמרא (יומא עא). "הרוצה לנסך יין על גבי המזבח ימלא גרונום של תלמידי חכמים יין". מהו: "ימלא גרונום", וכי החכמים

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

האם מותר לשטוף ידיים ביום הכיפורים לפני טיפול בחולה?

שיחמיר. ובכל מקרה, אין לרחוץ אלא במים קרים, ולא בחמים. ואם הלכלוך פזור על פני מקומות רבים, וקשה לנקות כל מקום בפני עצמו, מותר לרחוץ את כל הגוף בבת אחת. ומותר לשטוף ידיים לפני טיפול בחולה, מטעמי הגיינה; וכן הרוחץ תינוק כדי לנקותו מלכלוך, וידיו נרטבות, אין איסור בדבר.

[שו"ע תריג, א, ומשנ"ב א-ב; ביאורים ומוספים דרשו, 2-3, וראה שם, 4]

אסור לרחוץ ביום הכיפורים, בין במים חמים ובין במים קרים, ואף חלק קטן מהגוף. לדעת רוב הפוסקים, הרחיצה האסורה הינה רחיצה לשם תענוג בלבד, אבל רחיצה להסרת זיעה מרובה, מותרת; ויש הסוברים שהרחיצה המותרת היא רחיצה להסרת כלל בלבד, ורחיצה אחרת, אף שאינה לשם תענוג, אסורה, ולכן אין לרחוץ לשם הסרת זיעה. ומי שאינו זקוק מאוד לרחיצה, ראוי

האם צריך לדייק מאוד בנטילת ידיים ביום הכיפורים שהמים לא יעברו את האצבעות לכיוון כף היד?

שגם אם יגיעו מעט מים מעבר לאצבעותיו, אין זו רחיצה של תענוג.

והנהוג ליטול ידיו בבוקר ארבע פעמים על כל יד, רשאי לנהוג כן גם ביום הכיפורים; ונחלקו הפוסקים לענין הנהוג ליטול ידיו שלוש פעמים על כל יד לאחר עשיית צרכיו, האם רשאי לנהוג כן גם ביום הכיפורים.

[שו"ע תריג, ב-ג, משנ"ב ג, ד (וראה שם), ה, ושעה"צ ט; ביאורים ומוספים דרשו, 5, 6 ו-12]

נטילת ידיים בבוקר, שלוש פעמים על כל יד, להסרת הרוח הרעה השורה על הידים; וכן נטילת ידיים לאחר עשיית צרכיו כשידיו אינן נקיות, וכן לאחר נגיעה במקומות המכוסים - מותרות ביום הכיפורים, כיון שאינן לשם תענוג כלל (ראה לעיל).

ואין לרחוץ בנטילות אלו אלא את האצבעות, ללא כף היד וגפנה (אם הם נקיים), כיון שמעיקר הדין אין חובה לרחוץ אלא את האצבעות; ויש אומרים שאין צורך לדייק מאוד בכך, כיון

חולה האוכל פת ביום הכיפורים - האם צריך ליטול ידיים?

ביום הכיפורים פחות משיעור כ'כותבת' (ראה במקורות). ובנוגע לנטילת ידיים לקראת תפילה - אם לא עשה צרכיו לפני התפילה, ולא ידוע לו שנגע במקומות המכוסים, לא יטול ידיו; וראה במקורות. והנוגע במנעליו, או בבוץ, וכדומה - לא יטול ידיו אף לקראת תפילה, אלא ירחץ את המקום המלוכלך בלבד.

[שו"ע תריג, ג, משנ"ב ו-ז, שעה"צ ט, ביה"ל ד"ה ואם; וראה עוד שם, ושעה"צ ז; ביאורים ומוספים דרשו, 15 ו-17, וראה שם, 8, 9 ו-16]

כהן נוטל ידיו ביום הכיפורים לפני 'ברכת כהנים', כרגיל, דהיינו את האצבעות עם כף היד. וכן חולה הנוטל ידיו לאכילת פת, נוטל ידיו כרגיל; וכן נוטל 'מים אחרונים' לאחר האכילה. אולם, נחלקו הפוסקים בנוגע לחולה האוכל פחות מ'כביצה' - שבאופן זה חובת הנטילה אינה מוסכמת, ולכן אין מברכים עליה 'על נטילת ידיים' - האם יטול ידיו; ושאלה זו מצויה אצל החולים שאוכלים

* שיעור השתייה ביום הכיפורים לחיוב 'כרת' - ויש משמעות לשיעור זה גם לענין חישוב כמויות השתייה עבור חולה - הוא, מלוא לְחִי אחת מנופחת; ושיעור זה מכונה: 'כמלוא לוגמיו'.
* הפוסקים דנים לגבי נזלים שנקרשו במקצת, האם דינם כמאכל, ושיעורם לחיוב 'כרת' ביום הכיפורים - ולענין חישוב כמויות האכילה לחולה - הוא, 'ככותבת'; או שדינם כמשקה, ושיעורם 'כמלוא לוגמיו'.
* מותר לגדולים לטלטל מאכלים ומשקאות ביום הכיפורים, כיון שהם ראויים לקטנים; ויש שהורה, כי במקום שלא מצויים בו קטנים כלל, אסור לטלטל מאכלים ומשקאות.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

איזה סכום צריך לתת לצדקה ביום תענית?

הצדקה בלילה, ישארו רעבים. ודברים אלו אמורים בנוגע למקום שנהגו לחלק לעניים בסוף הצום מזון מוכן לאכילה; אבל במקום שנהגו לחלק להם כסף, יש להניח שהעניים אינם סומכים על כך לצורך סעודת הלילה. ברם, בזמננו, שאפשרות רכישת מזון מוכן נעשתה קלה ומהירה, יתכן שגם כשמחלקים להם כסף, סומכים העניים על הצדקה לצורך סעודת הלילה.

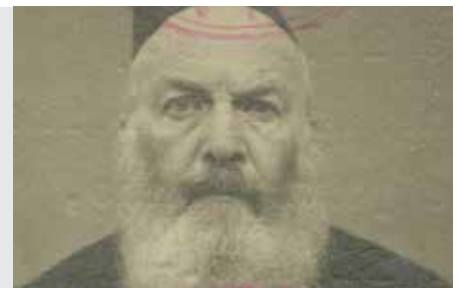
[משנ"ב תקסו, יב; ביאורים ומוספים דרשו, 9; רש"י ומאירי ברכות ו, ב, וראה מהרש"א שם]

חכמינו ז"ל אמרו: "אגרא דתעניתא - צדקתא". כלומר, עיקר קבלת השכר ותכלית התענית - שיתנו צדקה לקראת הלילה, למזונם של העניים שצמו במשך היום. ויש שכתבו, שצריך לתת את הסכום המשוער שהיה משלם עבור מזונותיו ביום התענית, אילו היה אוכל. ויש שנהגו להכריז בעת איסוף הצדקה, שיתנו "כופר נפש".

ועוד אמרו חכמים, שכל תענית שלא חילקו בה הציבור צדקה לעניים, הרי אלו כשופכי דמים, מפני שעני העניים נשואות לכך, ואינם מכינים לעצמם אוכל לסעודת הלילה, ואם לא יקבלו את

הלוח היומי

י"א בתמוז | רבי אלהן בונים ב"ר נפתלי ביינוש וסרמן הי"ד

בעל צבי לצדיק.
תרי"ב: רבי אהרן משה ב"ר יעקב טויבש זצ"ל, אב"ד יאס, בעל קרני ראם ותועפות ראם.
תרפ"ח: רבי משה ביישי ב"ר יצחק מימון זצ"ל, מדייני קהילת גאבס-תונים, בעל דברי משה, ישיר משה ועוד.
תש"א: רבי אלהן בונים ב"ר נפתלי ביינוש וסרמן הי"ד, ר"י אהל תורה בברנוביץ, בעל קובץ שיעורים, קובץ הערות, קובץ מאמרים ואגרות, עקבתא דמשיחא ועוד.
תש"א: רבי יהודה לייב ב"ר משה חיים צירלסון זצ"ל הי"ד, אב"ד בקיישינב ובחבל סרביה, בעל גבול יהודה.
תשנ"ד: רבי שמואל שמעלקא ב"ר חיים פינטר זצ"ל, אב"ד בוקוואסק-לונדון.
תשע"ג: רבי שמואל שמעלקא ב"ר יעקב ישראל ישורון רובין זצ"ל, מסוליצא, בעל תפארת אבות.

בשנת תרפ"ז אירעה בישראל רעידת אדמה חזקה, שמוקדה באזור ים המלח. רעידת האדמה הורגשה בעוצמה רבה בירושלים, יריחו, רמלה, טבריה ושכם, וגרמה לכ-500 הרוגים ולכ-1000 פצועים, אך לפי חלק מהדיווחים, בנס גדול לא היו נפגעים בנפש מקרב היהודים. אלפים מניצולי הרעש נותרו ללא קורת גג ונאלצו ללון ברחובות, כשמוג האויר היה חם מאד באותה תקופה. עיקר הפגיעה ברכוש היתה באזורים של האוכלוסיה הערבית (שכם ועוד), אך יהודים רבים נחלצו לעזרתם ובראשם הנדבן הנודע נתן שטראוס, שתרום סכומים רבים לסיוע לנפגעים.
בשנת תקל"ה, נקבע יום זה לפורים אלג'יר (פורים אדום השני), בו ניצלו יהודי אלג'יר מפרעות שרצו לעשות בהם, כאשר צבא ספרד נלחם על העיר וניסה לכבושה.

יארצייט:

תקצ"א: רבי צבי הירש ב"ר יצחק אייזיק זצ"ל, מזידיטשוב,

יארצייט הג"ר אלחנן בונם ב"ר נפתלי בינוש וסרמן הי"ד - בעל ה"קובץ שיעורים"
לא לבכות בקול...

כאשר אשת הג"ר אלחנן וסרמן נפטרה, בנו רבי נפתלי ישב ובכה על אמו ללא הפוגות, השעה היתה כבר מאוחרת ובחדר הסמוך כמה תלמידים מהישיבה כבר היו ישנים. ניגש רבי אלחנן לבנו הבוכה והעיר לו: "נפתלי, אין לבכות עכשיו בהרמת קול, הבחורים ישנים עתה בחדר השני, הבכי עלול להפריע..."

(אור אלחנן ח"א עמ' רכז)

כאשר אדם ישן נוהר שלא להרעיש בסביבתו, כדי שלא להפריע את מנוחתו

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il